

# Remissyttrande

2026-05-25

Dnr LI2026/00492

**Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**

**Från: Sveriges Allmänningsskogars Förbund**

Remissvar över Skogsstyrelsens rapport 2025–14: Analys av markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen

Sveriges Allmänningsskogars Förbund (Förbundet) företräder 21 besparings- och allmänningsskogar i Dalarna och Norrbotten, vilka tillsammans äger och förvaltar mer än 670 000 hektar skog. Förbundet har tidigare lämnat underlag till Skogsstyrelsens arbete med denna rapport (avsnitt 4.2.3) och välkomnar möjligheten att nu yttra sig över den färdiga delredovisningen.

## Sammanfattning

Förbundet anser att bestämmelsen i 6 § första stycket 2 b jordförvärvslagen fyller en avgörande funktion för besparings- och allmänningsskogars möjlighet att delta i det formella skyddsarbetet och att bestämmelsen i allt väsentligt bör behållas oförändrad. Vi delar dock rapportens iakttagelse att bestämmelsens effekter regionalt kan vara betydande och att frågan om ägarbalans behöver följas. Vi föreslår att eventuella förändringar i lagstiftningen tar hänsyn till de särskilda villkor som gäller för besparings- och allmänningsskogar, vilka skiljer sig väsentligt från privata aktiebolags förutsättningar.

## Allmänna synpunkter

Skogsstyrelsen har sammanställt ett omfattande statistiskt material som ger en betydligt tydligare bild av bestämmelsens effekter än vad som tidigare funnits tillgängligt. Särskilt värdefullt är den detaljerade genomgången av avståendenas omfattning per landsdel och ägarkategori samt Svefas marknadsanalys.

Vi konstaterar att rapporten bekräftar en bild som våra medlemmar länge har förmedlat: Bestämmelsen har mycket stor betydelse för besparings- och allmänningsskogars vilja att frivilligt avstå mark för naturvårdsändamål, och utan den möjligheten skulle det i

praktiken bli betydligt svårare att bilda formella skydd inom våra medlemmars markinnehav. Rapporten harmoniserar därför inte med överlappande politiska processer:

Myndigheternas förslag till nationell restaureringsplan, som överlämnades till regeringen i februari 2026, bedömer att formellt skydd av 50 000 hektar skog per år krävs för att uppfylla EU:s naturrestaureringsförordning. Med anledning av detta skärps vikten av att inte upphäva det utrymme till möjligheter att göra undantag för juridiska personers möjlighet att förvärva mark från fysiska personer som i 6 § jordförvärvslagen.

Dessutom: Av de cirka 525 000 hektar med mycket höga naturvärden som Skogsutredningen 2019 identifierade hos privata markägare, utgör allmänningskogarnas andel ca 10 procent. Detta tas senare upp i Miljömålsberedningens delbetänkande 2025.

Begränsas möjligheten för besparings- och allmänningsskogar att köpa mark från fysiska personer kommer staten skapa sin egen naturvårdspolitiska återvändsgränd och kraftigt försämra utsikterna att nå nationella och federala mål med bildande av formella skydd.

## Allmänningskogarnas särställning

Förbundet vill med eftertryck framhålla att besparings- och allmänningsskogar skiljer sig fundamentalt från privata aktiebolag i detta sammanhang. Denna distinktion är avgörande för att en eventuell lagändring inte ska få oavsedda och oproportionerliga konsekvenser.

Lag (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna stadgar att allmänningsskogen ska hållas oförminskad (5 §) och att kapitalinkomst från försäljning eller upplåtelser (17 §) ska användas till att köpa ny skogsmark eller för grundförbättringar på allmänningsskogen (21 §). Det innebär att en besparingskog som avstår produktiv skogsmark för naturvårdsändamål har ett lagstadgat krav på sig att återanskaffa motsvarande areal. Om möjligheten att förvärva mark från fysiska personer begränsas eller tas bort, blir detta lagkrav i praktiken omöjligt att uppfylla i de flesta fall.

Det beror på att utbudet av skogsmark från andra juridiska personer är mycket begränsat. Juridiska personer säljer sällan mark och när de gör det sker försäljningen ofta som ett led i deras egna arronderingsstrategier, inte på den öppna marknaden. Besparingskogars verksamhet är därtill geografiskt avgränsad till ett bestämt område, vilket ytterligare begränsar möjligheten att hitta lämpliga objekt från juridisk person.

Om bestämmelsen i 6 § första stycket 2 b jordförvärvslagen ändras eller avskaffas utan att hänsyn tas till denna situation, skulle våra medlemmars möjlighet att frivilligt delta i skyddsarbetet i praktiken upphöra. Det vore kontraproduktivt ur naturvårdssynpunkt.

Vidare bör besparings- och allmänningsskogar betraktas som en förlängning av det enskilda jord- och skogsbruket, då mer än 35 000 delägare i Dalarna och Norrbotten får ta del av allmänningsarnas avkastning, ofta i form av ekonomiskt bidrag riktat till att stärka den enskilde delägarens jord- och skogsbruk.

## Rapportens slutsatser om ägarbalans

Rapporten konstaterar att fysiska personers ägarandel av den produktiva skogsmarken minskat med cirka 2 procentenheter sedan 2005 (från 50 till 48 procent). Det är en relevant iakttagelse. Vi noterar dock att denna minskning i huvudsak förklaras av att statens ägande ökat, inte av att övriga juridiska personers andel ökat. I förhållande till den icke-statliga marken har den relativa balansen mellan fysiska och juridiska ägare varit i stort sett stabil.

Vi noterar också att den regionala variationen är betydande. I norra Norrland har det statliga ägandet ökat från 6 till 16 procent under perioden 2005–2024. Det är en fördubbling som i hög grad är hänförlig till Sveaskogs avståenden och bildande av naturreservat i fjällnära områden. Under samma tidsrymd har andelen övriga juridiska personers ägande minskat (sannolikt bland annat på grund av bildande av formella skydd hos bolag och allmänningsar). Det är viktigt att analysen inte leder till generella lagändringar som slår oproportionellt mot ägarkategorier i andra delar av landet.

I Svealand, där Dalarnas besparingsskogar befinner sig har staten fördubblat sitt markägande 2015–2024, medan andelen övriga juridiska personers markägande har varit i det närmaste oförändrat.

Med dessa markägarförhållanden saknas tydliga argument för att ändra lagstiftningen så juridiska personers möjlighet att förvärva mark från fysiska personer ytterligare begränsas.

## Marknadspåverkan

Vi delar rapportens bedömning att juridiska personers förvärv regionalt kan påverka prisbildningen och att denna påverkan bör följas. Svefas analys visar att prisnivåerna i genomsnitt är 4 procent högre när köparen är en juridisk person och upp till 30 procent högre i Norrland för affärer mellan juridiska personer.

Denna prisskillnad behöver dock sättas i ett sammanhang. Juridiska personers köp utgör endast 7 procent av det totala antalet köp på den öppna marknaden (tabell 3.10 i remissen). Den prisdrivande effekten är därmed begränsad i volym, även om den kan vara kännbar i enskilda fall och i regioner med litet utbud.

Vi vill samtidigt påpeka att besparings- och allmänningsskogar som köpare normalt inte har samma prisdrivande påverkan som privata aktiebolag. Våra medlemmar köper mark för att upprätthålla det lagstadgade kravet på att hålla allmänningsskogen oförminskad och inte av spekulativa eller strategiska skäl.

## Upplåtelse med bibehållen äganderätt

Även om flera besparings- och allmänningsskogar svarat att de föredrar bildande av naturreservat genom upplåtelse med bibehållen äganderätt snarare än överlåtelse, så är det samtidigt viktigt för många att ha tillgång till brukningsbar skog. Bibehållen äganderätt innebär att jakträtten och fiskerätten kvarstår hos allmanningen, att kopplingen till ursprungsfastigheterna bevaras och att beslutet kan fattas av styrelsen utan att behöva passera den mer komplicerade process som en överlåtelse kräver enligt allmänningsskogslagen. Vi förordar att välja mellan både möjligheten till överlåtelse och upplåtelse med bibehållen äganderätt behålls, då olika besparings- och allmänningsskogar förutsättningar varierar.

## Övriga synpunkter

Vi föreslår att lagstiftaren vid en översyn av jordförvärvslagen överväger att inkludera de besparings- och allmänningsskogar som lyder under Lag (1952:167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna i det undantag som redan finns i 6 § andra stycket punkt 2 JFL, vilket tillåter bolag att förvärva skogsmark om förvärvaren på orten bedriver industriell verksamhet i vilken egendomens virkesavkastning behövs. Syftet med undantaget är att stärka lokalt näringsliv, sysselsättning och att säkra lokal råvara. Allmännings- och besparingsskogar bidrar i minst lika hög grad till samhällsnyttan i glesbygd genom lokala arbetstillfällen, näringslivsutveckling och bidrag som stimulerar jord- och skogsbruk i socknarna.

Vi vill avslutningsvis understryka att Förbundets grundhållning alltid är att värna äganderätten och våra medlemmars rådighet över sin skog. I denna fråga sammanfaller det intresset med intresset av ett väl fungerande formellt skyddsarbete: Utan möjligheten att kompensera markavståenden med förvärv från fysiska personer försvinner incitamentet att frivilligt delta i bildandet av naturreservat.

Nicklas Samils, näringspolitisk talesperson

Sveriges Allmänningsskogars Förbund